

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นกระบวนการสำคัญยิ่งในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพและมีความสามารถที่จะปรับตัวได้อย่างรู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่มาถึง และเชื่อว่าการศึกษาที่เป็นไปในแนวทางที่ถูกต้องและเหมาะสม กับสภาพความต้องการของเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรมของประชากร จะสามารถสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าให้แก่สังคมไทย ทั้งยังสร้างความสมดุลและความกลมกลืนของการพัฒนาระหว่างด้านต่าง ๆ ได้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2535) เพราะหากทรัพยากรคนยังไม่พัฒนาแล้ว ประเทศชาติจะพัฒนาไปไม่ได้ (สมจิต สุคนธสวัสดิ์, ม.ป.ป.) ซึ่งในหลักของการบริหารนั้นยอมรับกันว่า "คน" เป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญที่สุด แต่กำลังคนจะมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพในการจัดการศึกษา (ม.ล.ปิ่น มาลากุล, 2518) เพราะการศึกษาเป็นกระบวนการทางสังคมที่จะเลือกสรรควบคุมสิ่งแวดล้อมและดำเนินการ เพื่อพัฒนาคนทางด้านบุคลิกภาพ ความรู้ความสามารถ พฤติกรรม คุณธรรม ตลอดจนการถ่ายทอดวัฒนธรรมและพัฒนาความเป็นตัวของบุคคลให้เกิดผลดี (นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์, 2529) ดังนั้นการศึกษาจึงเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการพัฒนาประเทศ และถือเป็นนโยบายสำคัญของชาติ เพราะถือว่าถ้าประชากรมีการศึกษาดี จะเป็นตัวชี้ถึงความสำเร็จในการพัฒนาประเทศด้วย (เสถียร สุภาพงศ์, 2528)

การเสริมสร้างปลูกฝังคุณธรรมหรือคุณงามความดีให้แก่บุคคลนั้น ก็เป็นความมุ่งมั่นของการศึกษาอย่างหนึ่งที่จะให้บุคคลเป็นผู้ที่มีความรู้ ความคิด ความสามารถควบคู่กันไปกับความมั่งคั่งทางด้านคุณธรรม "กระบวนการจัดการศึกษา นอกจากจะมีเป้าหมายในการให้ผู้เรียนมีความรู้ ความคิด และความสามารถแล้ว คุณสมบัติทั้งสามดังกล่าวนี้จะต้องระคนและควบคู่กันคุณงามความดีอีกด้วย" (คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2526) ทั้งนี้เพราะสภาพสังคมในปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วด้วยวิทยาการ และเทคโนโลยีที่ทันสมัย ถ้าหากบุคคลมีความรู้ ความคิด ความสามารถ แต่ขาดซึ่งคุณธรรมแล้ว ย่อมก่อให้เกิด

เกิดปัญหาสังคมในอนาคต และยิ่งจะทำให้บุคคลหรือประชาชนในชาติขาดคุณสมบัติที่ดีในอันที่จะจรรโลงและสร้างสรรค์สังคมที่ดีต่อไปในอนาคต ดังนั้นในการศึกษาจึงมุ่งเน้นถึงความสำคัญของคุณธรรมของบุคคลด้วย แม้แต่ในประเทศที่พัฒนาแล้ว อย่างเช่น สหรัฐอเมริกา ก็ได้มีการศึกษาถึงหลักสูตรของโรงเรียนในระดับต่าง ๆ ซึ่งจะมีส่วนช่วยให้เยาวชนจะต้องศึกษาเรื่องต่าง ๆ ให้กว้างขวางออกไปเป็นอย่างมากแล้ว ยังจะต้องศึกษาเรื่องคุณธรรม จริยธรรม หรือศาสนาอีกด้วย และเสนอแนะให้มีการศึกษาค้นคว้าในเรื่องนี้เป็นพิเศษ (Harold G. Share, 1981)

การให้การศึกษาแก่เยาวชน เพื่อให้เป็นผู้ที่มีความรู้และคุณธรรม ดังกล่าวควบคู่กันไปนั้น ผู้ที่มีบทบาทที่สำคัญยิ่ง คือ ครู เพราะครูเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับตัวนักเรียนมากที่สุด ตลอดเวลาที่อยู่ที่โรงเรียน ครูจึงเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่ง ในการสร้างสรรค์สังคมของเด็กให้เป็นพลังสังคมที่พึงปรารถนาในด้านการอบรมสั่งสอน ปลูกฝังคุณธรรมให้เกิดขึ้นในตัวเด็ก เพื่อที่จะเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมต่อไป ดังที่ สมหมาย วงศ์วิทยากุล (2529) ได้กล่าวถึงความสำคัญของครูว่า "การจัดการศึกษาให้ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์หรือไม่ นั้น ขึ้นอยู่กับตัวจักรสำคัญในการทำงาน คือ บุคลากรในสถาบันการศึกษาทุกประเภททุกหน่วยงาน" ฉะนั้นครูจึงมีบทบาทที่สำคัญยิ่ง ในการพัฒนาคน ไม่ว่าจะเป็นครูในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาหรืออุดมศึกษาก็ตาม ดัง สุชาติ สังข์รุ่ง (2530) ให้ความเห็นว่า "งานของครูเป็นงานสร้างคน สร้างชาติ ครูจึงต้องเป็นแกนสมองของประเทศ บุคคลที่จะมาเป็นครู จึงควรเป็นผู้มีสติปัญญาเฉลียวฉลาด มีบุคลิกลักษณะที่เหมาะสมกับการเป็นครู จึงจะมั่นใจได้ว่าอนาคตของชาติจะพัฒนาก้าวหน้า"

อาชีพครูจึงเป็นที่รับภาระหนักและจะต้องมีความอดทน เพราะเป็นอาชีพที่มีกรอบล้อมรอบอยู่แต่มองไม่เห็น กรอบนี้มีใช้กฎเกณฑ์ที่จะมาบีบบังคับและคุมขังครู หากแต่เป็นความสำนึกในจรรยาบรรณ และคุณธรรมของครูที่เป็นส่วนหนึ่งของสังคม ซึ่งปัญหาสังคมมีหลายรูปแบบ ครูมิใช่ผู้วิเศษที่จะแก้ปัญหาเหล่านั้นให้สำเร็จจุลล่งไปทั้งหมด แต่ครูจะเป็นผู้ช่วยป้องกันมิให้สังคมเผชิญปัญหาเช่นนั้นอีกในอนาคต (บุญสิน จตุรพถกษ, 2529) การทำงานของครูจึงต้องมีบทบาทสำคัญควบคู่กัน กับการทำงานของผู้บริหารการศึกษา

จากความสำคัญของการศึกษาและบทบาทของครูในการปลูกฝัง หรือพัฒนาคุณธรรม
ให้แก่ผลิตนักศึกษาและเยาวชนดังกล่าว ก็ได้มีนักการศึกษาหลายท่านให้ทรรศนะไว้ดังนี้

สมณ อมรวิวัฒน์ (2529) ได้เสนอหลัก 4 ประการที่แสดงถึงคุณธรรมของครูที่
ต้องปลูกฝังแก่นักศึกษา ด้วยวิธีการสังคมาการเรียนรู้ การให้เป็นแบบอย่างที่ดี และวิธี
ซึมซับจากกิจกรรมการเรียนการสอนไว้ 4 ประการ

1. คุณธรรมที่เกิดจากการยอมรับ หมายถึง การให้เกียรติกันและกัน ศิษย์ไม่ว่า
จะอยู่ระดับอนุบาลถึงระดับอุดมศึกษา ต้องการยอมรับจากครู เขาจะเจ็บปวดลึก ถ้าครูดูต่ำ
หยาบคาย หยิก เมียนตี หรือกล่าวเยาะเย้ยเสียดสี คุณธรรมที่หลักการข้อนี้เป็นฐานยอมรับ
ว่า ศิษย์เป็นมนุษย์ไม่ใช่หุ่น มีความแตกต่างกันในด้านความสามารถ ความสนใจ ความถนัด
และยอมรับว่าศิษย์ทุกคนมีโอกาสเท่าเทียมกันที่จะพัฒนาไปจนสุดความสามารถ ครูจึงต้อง ไม่มี
อคติ ให้ความยุติธรรมแก่ศิษย์

2. คุณธรรมที่เกิดจากความไว้วางใจ ครู-อาจารย์ ลองสำรวจดูว่า ศิษย์แสดง
ความคิดเห็น โดยไม่รู้สิกระแวงหรือหวาดกลัว กล้าโต้เถียง คัดค้านถามความรู้ใหม่
เพิ่มเติม มีปัญหาชีวิตก็มาปรึกษา ถ้าการสำรวจเป็นบวกแสดงว่าครูได้ทำตนให้เป็นที่ไว
วางใจของศิษย์แล้ว การเรียนการสอนจะ ไม่มีเมฆหมอกของความหวาดกลัวมาขวางกั้น
กระบวนการเรียนการสอน จะดำเนินไปอย่างมีความสุข

3. คุณธรรมที่เกิดจากความผูกพัน เกิดจากความสำนึกในคุณค่าของการเป็น
ส่วนหนึ่งของสถาบัน ในภารกิจที่ทุกฝ่ายต่างอำนวยความสะดวก เอื้ออาทรต่อกันมานานเนิ่นนาน
ความ ผูกพันเกิดจากรักและความเข้าใจซึ่งกันและกัน

4. คุณธรรมที่เกิดจากหลักของการช่วยเหลือเกื้อกูล ครูเป็นผู้นำทาง เป็นผู้คุ้มกัน
เป็นที่ปรึกษา พร้อมช่วยเหลือศิษย์ ซึ่งทำได้หลายวิธี เช่น การป้องกัน ช่วยเหลือทาง
กำลังใจและทุนทรัพย์ สนับสนุนเมื่อศิษย์มุ่งมั่นหมาย ประคับประคองเมื่อศิษย์พลาดพลั้ง
คุณธรรมหลักในข้อนี้คือเมตตากรุณา

และจากการประชุมคณะบดีของคณะศึกษาศาสตร์และครุศาสตร์ทุกมหาวิทยาลัยที่
เชียงใหม่ (อ่ำไพ สุจริตกุล, 2530) ได้กล่าวถึง เรื่องคุณธรรมนิยมซึ่งเป็นส่วนหนึ่ง
ที่เป็นคุณสมบัติของครูว่า

คุณสมบัติของครูที่จะเป็นผู้ที่มีคุณธรรมนั้นจะมีอยู่ 3 ประการใหญ่ ๆ คือ บุคลิกภาพ สมรรถภาพ และหน้าที่การงาน

ด้านบุคลิกภาพ คือ คุณลักษณะของผู้ที่เป็นครูจะต้องประกอบด้วย จริยธรรมของครู คือ

1. มีความประพฤติปฏิบัติที่ดีในฐานะที่เป็นมนุษย์ทุกคนทั่ว ๆ ไป
2. ต้องมีคุณธรรมของครู โดยขอเน้นว่าควรจะยึดถือคุณธรรมของพระพุทธเจ้า ซึ่งกล่าวถึงธรรมะของครู 7 ประการ ซึ่งเป็นภาษาบาลี ว่า ปิโย ครุ ภาวนีโย วุตตวจนกุชโฌ คุมภีรจญฺจ กถ กตฺตา โนจฺญู จฺฐาเน นโยชเย

เพราะฉะนั้นธรรมของครูถ้าเราใช้คุณธรรมของกัลยาณมิตร 7 ประการแล้ว เราเอามาประยุกต์ให้เป็นคุณธรรมของครูได้ทั้ง 7 ข้อ ก็อาจจะได้ยึดถือเอาสิ่งเหล่านี้เป็นธรรมะของครูโดยชัดเจน

3. ครูต้องมีทัศนคติที่ดีต่อการเป็นครู คนที่จะเป็นครูนั้น ต้องปลูกฝังหรือเสริมสร้างความรู้รักที่ดีและยอมรับในการเป็นครู มีทัศนคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพครู เราต้องพึงพอใจในตัวเอง

4. ครูต้องมีน้ำใจครู หรือจะเรียกว่าวิญญาณครู ซึ่งเป็นเครื่องเรืออย่างหนึ่งที่ทำให้จิตใจเกิดพลัง ในการที่จะทำหน้าที่ครูให้เต็มที่ น้ำใจครูหรือวิญญาณครูนี้คือสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงพลังที่สามารถจะทำหน้าที่ของครูได้อย่างเต็มภาคภูมิ

ในด้านสมรรถภาพของผู้ที่จะเป็นครู จะแบ่งออกเป็น 2 ด้านคือ

1. จะต้องมีความรู้ ความรู้ในที่นี้ คือ ความรู้เชิงวิชาการทั่ว ๆ ไป และความรู้ในด้านวิชาชีพครู
2. จะต้องมีความรู้ในการสอน ต้องรู้เทคนิควิธีการต่าง ๆ รู้กลวิธีที่จะสอนให้ได้ผล

ในด้านหน้าที่การงาน ต้องรู้จักหน้าที่ มีความรับผิดชอบ รู้จักงานการของตัวเอง ว่าควรทำอะไรบ้าง

สามด้านที่กล่าวมาคือคุณสมบัติที่จำเป็นของครูที่จะต้องสร้างให้เกิดขึ้นเพื่ออนาคตของเขา

ทั้งในอดีตและปัจจุบัน การผลิตครู การอบรมครู และการปรับปรุงคุณภาพครู แม้จะเกี่ยวข้องกับหลายหน่วยงาน แต่ผู้ที่มีส่วนรับผิดชอบโดยตรง คือ วิทยาลัยครูในสังกัด กรมการฝึกหัดครู (อินทร์ ศรีคุณ, 2527)

การฝึกหัดครู เป็นการศึกษาที่มุ่งสร้างครูให้สามารถปฏิบัติตนและทำหน้าที่เป็นผู้ก่อให้เกิดการเรียนรู้ และพัฒนาการโดยรอบด้านขึ้นในตัวผู้เรียน เป็นผู้มีความซื่อสัตย์สุจริต ในระดับที่วิญญาณจะพึงปฏิบัติได้ และมีลักษณะสอดคล้องกับวัฒนธรรมไทย และระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ยึดมั่นในสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ทั้งในแง่บุคลิกภาพทั่วไป ความสัมพันธ์ต่อศิษย์และบทบาทต่อสังคม (กรมการฝึกหัดครู, 2535)

สถาบันฝึกหัดครูหรือวิทยาลัยครูนั้น เป็นสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาที่มีการพัฒนามาตามลำดับ เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคมและนโยบายของประเทศตามยุคตามสมัยต่าง ๆ ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา (อินทร์ ศรีคุณ, 2527) ดังนั้นผู้บริหารในกรมการฝึกหัดครู จึงควรเอาใจใส่ดูแลให้สถาบันการฝึกหัดครูทุกแห่งปฏิบัติหน้าที่ของตนเต็มความสามารถไม่หยุดนิ่งอยู่กับที่หรือตามหลัง ไปเรื่อย ๆ เพราะบรรดาอาจารย์ในวิทยาลัยครูเป็นครูของครูจึงมีบทบาทและความสำคัญอย่างยิ่งต่อการศึกษาของชาติดังที่ ทองคุณ หงส์พันธุ์ (2525) กล่าวถึงความสำคัญของอาจารย์ในวิทยาลัยครูไว้ว่า "ครูอาจารย์ในสถาบันการฝึกหัดครูนั้น เป็นครูของครูและมีความสำคัญยิ่งต่อการศึกษาของชาติ ความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการศึกษาชาติ ส่วนหนึ่งซึ่งขึ้นอยู่กับครูอาจารย์ของสถาบันการฝึกหัดครู" กรมการฝึกหัดครูเป็นหน่วยงานที่ผลิตครูมากที่สุด มีวิทยาลัยครูอยู่ในความรับผิดชอบถึง 36 แห่ง และทุกแห่งก็มีวัตถุประสงค์เช่นเดียวกันคือ ดำเนินการผลิตครูเพื่อสนองตอบต่อความต้องการของสังคม

หลักสูตรการฝึกหัดครู มุ่งผลิตครูที่มีความรู้ความสามารถ ทักษะ และเจตคติในอันที่จะเข้าใจบทบาทและหน้าที่ของตน เข้าใจสภาพสังคม และสิ่งแวดล้อม สามารถนำความรู้ความเข้าใจไปปฏิบัติงานในหน้าที่ของตนในด้านการพัฒนาชีวิตและสังคมไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพเหมาะสมกับสถานการณ์ของประเทศ มีเป้าหมายที่จะผลิตนักศึกษาให้เป็นคนดี เป็นครูดี และเป็นผู้มีความรู้ดี (สภาการฝึกหัดครู, 2535)

สถาบันการฝึกหัดครู หรือวิทยาลัยครูเป็นสถาบันการศึกษาที่มุ่งฝึกหัดและพัฒนาผู้ที่ประกอบอาชีพครูและครูประจำการให้มีคุณธรรม ความรู้ ความสามารถและทักษะในการสอน และการกระตุ้นให้ผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ มีจิตสำนึกในความเป็นครู มีความรับผิดชอบต่อนักเรียนและเป็นแบบอย่างที่ดีทั้งทางด้านความประพฤติ การดำรงชีวิต มีความใฝ่รู้ มุ่งพัฒนาตนเองและการสอนอย่างสม่ำเสมอ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2535) เพื่อให้สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับปัจจุบัน ที่มุ่งให้ครูและครูประจำการมีคุณธรรม มีความสามารถและจิตสำนึกในความเป็นครู

จากการศึกษาค้นคว้าวิจัยในศาสตร์สาขาศาสตร์ศึกษาค้นพบว่า มหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษามีอิทธิพลสำคัญที่สุดต่อชีวิตนักศึกษาในช่วงอายุประมาณ 17-25 ปี ที่ศึกษาอยู่ในสถาบันอุดมศึกษา ยิ่งถือว่าเป็นช่วงวัยรุ่น และเป็นระยะหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิตเด็กเข้าสู่ผู้ใหญ่ สถาบันอุดมศึกษามีส่วนจะช่วยพัฒนานิสิตนักศึกษาให้มีสติปัญญาเฉลียวฉลาด มีเหตุผล มีความรับผิดชอบ ตัดสินใจได้ดี มีคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งนักจิตวิทยาเชื่อว่าช่วงอายุ 18 ปี เป็นช่วงที่สมองคนเราจะพัฒนาไปถึงขีดสูงสุด จึงเป็นชีวิตที่เหมาะสมที่สถาบันอุดมศึกษาจะพยายามจัดสิ่งแวดล้อม จัดประสบการณ์ให้นิสิต นักศึกษาได้พัฒนาไปถึงขีดสูงสุดเต็มความสามารถ (วัลลภา เทพัสติน ๗ อยุธยา, 2528)

จึงนับได้ว่าปัจจุบันศาสตร์ศึกษาค้นคว้าเป็นการพัฒนาของคน และคุณธรรมก็เป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาคนเช่นกัน ดังนั้นการเรียนการสอนที่สมบูรณ์จะต้องส่งเสริมความรู้และคุณธรรมประกอบกันไปด้วย ดังที่ สาโรช บัวศรี ได้กล่าวว่า ไม่ว่าจะโรงเรียนหรือสถาบันอุดมศึกษาใด หากปลูกฝังเพียงให้การศึกษาทางวิชาการ (Academic Subject) หรือวิชาชีพ (Vocation Subject) ล้วน ๆ แต่เพียงอย่างเดียวแก่นักเรียน นิสิต นักศึกษา โดยไม่คำนึงถึงเรื่องคุณธรรมอื่น ๆ เช่น การมีความรับผิดชอบ การจริยศึกษา และการมีจริยธรรมสูง ฯลฯ ด้วยแล้ว ก็นับว่าโรงเรียนหรือสถาบันอุดมศึกษานั้นยังไม่ได้ทำหน้าที่ให้สมบูรณ์ ฉะนั้นการสร้างให้ครูมีคุณธรรมจะต้องเริ่มต้นจากสถาบันผลิตครู ซึ่งหมายถึงวิทยาลัยครูซึ่งมีหน้าที่โดยตรงในการผลิตนักศึกษาครูให้ออกไปประกอบวิชาชีพครู จะต้องตระหนักถึงความสำคัญในด้านการสร้างครูให้เป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม มีความรู้ ความสามารถเพราะคนในชาติจะเป็นพลเมืองดีขึ้นอยู่กับครูผู้สอน เพื่อให้สอดคล้องกับความ

ต้องการของสังคมและนโยบายของประเทศชาติ ซึ่งกรมการฝึกหัดครู ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการสร้างคุณธรรมให้นักศึกษาคณา โดยตลอด และวิทยาลัยครูต่าง ๆ ก็ได้จัดโครงการและกิจกรรม การพัฒนาคุณธรรมในรูปแบบต่าง ๆ กันมากมาย แต่เนื่องจากยังไม่มีการศึกษาวิเคราะห์ถึงการพัฒนาคุณธรรมนักศึกษาคณาในวิทยาลัยครูอย่างจริงจังว่า การพัฒนาคุณธรรมนักศึกษาคณานี้มีกระบวนการพัฒนากันอย่างไร

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาถึงกระบวนการพัฒนาคุณธรรมที่ผู้สอนและวิทยาลัยได้จัดขึ้นเพื่อพัฒนาคุณธรรมนักศึกษาคณา เพื่อจะได้นำผลไปปรับปรุงด้านการเรียนการสอนและการพัฒนาคุณธรรมนักศึกษาคณาให้เหมาะสมที่จะออกไปประกอบวิชาชีพครูในโอกาสต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. ศึกษาวิธีการพัฒนาคุณธรรมนักศึกษาคณา ในวิทยาลัยครู
2. ศึกษาการรับรู้ การพัฒนาคุณธรรมของนักศึกษาคณาในวิทยาลัยครู
3. ศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาคุณธรรมนักศึกษาคณา ในวิทยาลัยครู
4. เปรียบเทียบการพัฒนาคุณธรรมนักศึกษาคณาตามการรับรู้ของอาจารย์ แต่ละวิทยาลัยครู

วิทยาลัยครู

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งวิเคราะห์เกี่ยวกับ

1. การพัฒนาคุณธรรมนักศึกษาคณา ในวิทยาลัยครู โดยอาศัยกรอบในการวิเคราะห์ การพัฒนาคุณธรรมนักศึกษาคณา ครั้งนี้ จากเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ในด้านมาตรฐานคุณธรรม จรรยาบรรณ ของสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา พ.ศ. 2533
2. โครงการ หรือกิจกรรมในการจัดเพื่อพัฒนาคุณธรรมนักศึกษาคณา
3. ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาคุณธรรมนักศึกษาคณา โดยอาศัยแนวทางในการกำหนดปัญหาและอุปสรรคเบื้องต้นเพื่อการวิเคราะห์ จากการสรุปปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาการฝึกหัดครูไทย ของสมาคมการศึกษาแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2529 3 ด้าน คือ

1. ปัญหาด้านการเรียนการสอน
2. ปัญหาด้านการจัดกิจกรรม
3. ปัญหาด้านการจัดสิ่งแวดล้อมภายในวิทยาลัย
4. ศึกษาการพัฒนาคุณธรรม ตามความเห็นของอาจารย์จากโครงการ

กิจกรรม และจากเอกสารของแต่ละวิทยาลัยครู

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

คุณธรรม หมายถึง คุณสมบัติเกี่ยวกับคุณงามความดีของบุคคลที่กระทำไปด้วยความสำนึกในจิตใจ ซึ่งแนวปฏิบัติดังกล่าวจะเป็นแนวทางที่ดีแก่บุคคลทั่วไป โดยมีเป้าหมายว่าเป็นการกระทำความดีมีพฤติกรรมเป็นที่ยอมรับของสังคม

การพัฒนาคุณธรรม หมายถึง การกระทำใดๆ ก็ตามที่จะนำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงปรับปรุง หรือส่งเสริมพฤติกรรมการปฏิบัติตนตามคุณลักษณะครูที่ดี มีคุณสมบัติของครูที่ดี มีคุณธรรมจรรยาบรรณ 9 ประการ ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของสำนักงานเลขาธิการสภาฯ พ.ศ. 2533 ดังนี้

1. มีความเมตตากรุณา หมายถึง ความปรารถนาจะให้ผู้อื่นเป็นสุขและช่วยให้ผู้อื่นพ้นทุกข์
2. มีความยุติธรรม หมายถึง การปฏิบัติด้วยความเที่ยงตรง สอดคล้องกับความความเป็นจริงและเหตุผล ไม่มีความลำเอียง
3. มีความรับผิดชอบ หมายถึง ความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความผูกพัน หากเพียง ละเอียดยรอบคอบ ยอมรับผลการกระทำในการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อให้ผลสำเร็จตามความมุ่งหมายที่จะปรับปรุงการปฏิบัติหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้น
4. มีวินัย หมายถึง การปฏิบัติตนให้ถูกต้องและเหมาะสมกับจรรยาบรรณ ข้อบังคับ ข้อตกลง กฎหมาย และศีลธรรม
5. มีความขยัน หมายถึง การกระตือรือร้น และปฏิบัติงานเต็มความสามารถอย่างสม่ำเสมอ
6. มีความอดทน หมายถึง ความพยายามอย่างเข้มแข็งเพื่อให้เกิดความสำเร็จในการทำงาน
7. มีความประหยัด หมายถึง การใช้สิ่งทั้งหลายพอเหมาะพอควรให้ได้ประโยชน์มากที่สุด รู้จักยับยั้งความต้องการให้อยู่ในกรอบและขอบเขตที่พอเหมาะ

8. มีความรักและศรัทธาในวิชาชีพครู หมายถึง การรักษาชื่อเสียง ปกป้องและสร้าง ความเข้าใจอันดีต่อสังคมเกี่ยวกับวิชาชีพ

9. มีความเป็นประชาธิปไตย ในการปฏิบัติงานและการดำรงชีวิต หมายถึง การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และปฏิบัติตามความคิดที่มีเหตุผล โดยคิดถึงประโยชน์ส่วนรวม

สหวิทยาลัย หมายถึง วิทยาลัยครูที่ได้รวมตัวกันเป็นกลุ่ม เพื่อประโยชน์ในการดำเนินงานร่วมกัน ตามพระราชบัญญัติวิทยาลัยครู พ.ศ.2518 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2527 และสภาการฝึกหัดครู ได้ออกข้อบังคับว่าด้วยกลุ่มวิทยาลัยครู พ.ศ.2528 อันส่งผลให้กลุ่มวิทยาลัยครูพัฒนาไปเป็นสหวิทยาลัย ซึ่งมีทั้งหมด 8 สหวิทยาลัย ซึ่งได้แก่

1. สหวิทยาลัยล้านนา ประกอบด้วย วิทยาลัยครูเชียงใหม่ วิทยาลัยครูเชียงราย วิทยาลัยครูลำปาง วิทยาลัยครูอุตรดิตถ์ มีสำนักงานคณะกรรมการสหวิทยาลัยอยู่ที่วิทยาลัยครูลำปาง

2. สหวิทยาลัยพุทธชินราช ประกอบด้วย วิทยาลัยครูกำแพงเพชร วิทยาลัยครูนครสวรรค์ วิทยาลัยครูนิบลสังคราม และวิทยาลัยครูเพชรบูรณ์ มีสำนักงานคณะกรรมการสหวิทยาลัยอยู่ที่วิทยาลัยครูนิบลสังคราม

3. สหวิทยาลัยอีสาน-เหนือ ประกอบด้วย วิทยาลัยครูมหาสารคาม วิทยาลัยครูเลย วิทยาลัยครูสกลนคร วิทยาลัยครูอุดรธานี มีสำนักงานคณะกรรมการสหวิทยาลัยอยู่ที่วิทยาลัยครูอุดรธานี

4. สหวิทยาลัยอีสาน-ใต้ ประกอบด้วย วิทยาลัยครูนครราชสีมา วิทยาลัยครูบุรีรัมย์ วิทยาลัยครูสุรินทร์ และวิทยาลัยครูอุบลราชธานี มีสำนักงานคณะกรรมการสหวิทยาลัยอยู่ที่วิทยาลัยครูนครราชสีมา

5. สหวิทยาลัยอยุธยา ประกอบด้วย วิทยาลัยครูฉะเชิงเทรา วิทยาลัยครูเทพสตรี วิทยาลัยพระนครศรีอยุธยา วิทยาลัยครูเพชรบุรีวิทยาลัยสงฆ์ และวิทยาลัยรำไพพรรณี มีสำนักงานอยู่ที่วิทยาลัยครูพระนครศรีอยุธยา

6. สหวิทยาลัยทวารวดี ประกอบด้วย วิทยาลัยครูกาญจนบุรี วิทยาลัยนครปฐม วิทยาลัยเพชรบุรี วิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงมีสำนักงานคณะกรรมการสหวิทยาลัยอยู่ที่วิทยาลัยครูเพชรบุรี

7. สหวิทยาลัยทักษิณ ประกอบด้วย วิทยาลัยครูนครศรีธรรมราช วิทยาลัยครูภูเก็ต วิทยาลัยครูยะลา วิทยาลัยครูสงขลา และวิทยาลัยครูสุราษฎร์ธานี มีสำนักงานคณะกรรมการ สหวิทยาลัยอยู่ที่วิทยาลัยครูสุราษฎร์ธานี

8. สหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์ ประกอบด้วย วิทยาลัยครูจันทระเกษม วิทยาลัยครูธนบุรี วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา วิทยาลัยครูพระนคร วิทยาลัยครูสวนดุสิต และวิทยาลัยครูสวนสุนันทา มีสำนักงานคณะกรรมการสหวิทยาลัยอยู่ที่วิทยาลัยครูพระนคร

วิทยาลัยครู หมายถึง สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา สังกัดกรมการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ

จรรยาบรรณ หมายถึง ความประพฤติหรือกิริยาที่ควรประพฤติ ซึ่งวางไว้เป็นแบบ มาตรฐาน หรือกำหนดความประพฤติอันตั้งงามไว้ เพื่อยึดถือตามอาชีพของตน

ผู้บริหาร หมายถึง ผู้บริหารของคณะวิชาครุศาสตร์ ซึ่งได้แก่ หัวหน้าคณะวิชา ครุศาสตร์

อาจารย์ หมายถึง ข้าราชการครูในคณะวิชาครุศาสตร์ของวิทยาลัยครูที่ทำหน้าที่ สอน วิจัย นิเทศการสอน บริการวิชาการแก่ชุมชนและสังคม และทำหน้าที่พิเศษอื่น ๆ

นักศึกษาครู หมายถึง นักศึกษาภาคปกติที่กำลังศึกษาอยู่ในสายวิชาชีพครู คณะวิชา ครุศาสตร์ ของวิทยาลัยครูในวิทยาลัยครู

การรับรู้ หมายถึง การจัดระบบ การรวบรวม และการตีความหมายโดยอาศัย อวัยวะสัมผัสเป็นตัวผ่าน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลจากการวิจัยครั้งนี้จะเป็นข้อมูลพื้นฐาน เพื่อใช้เป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารและ อาจารย์ในการปรับปรุงการเรียนการสอน การอบรมการจัดโครงการ ตลอดจนบทบาทของ อาจารย์ในการพัฒนาคุณธรรมนักศึกษาครูให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นต่อไป